

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoR/6/2024
Identifikačné číslo spisu:	6117216054
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6117216054.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletého B. B., narodeného Z., bytom u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, dieťa rodičov - matky W. J. (povinná), narodenej Z., bytom L., zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Ján Segeč s. r. o., so sídlom Banská Bystrica, Skuteckého 26, IČO: 47 258 039, v mene ktorej ako konateľ a advokát koná JUDr. Ján Segeč a otca J. B. (oprávnený), narodeného Z., bytom X., zastúpeného Mgr. Martinom Orviským, advokátom, so sídlom Víglašská Huta - Kalinka 67, IČO: 53 581 571, o návrhu otca na výkon rozhodnutia, ktorým bol upravený styk s maloletým, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 37Em/3/2017, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2023 sp. zn. 14CoE/2/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 18. apríla 2023 č. k. 37Em/3/2017-1574 zastavil konanie o výkon rozhodnutia a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Mal za preukázané, že povinná sa za prítomnosti maloletého pravidelne dostavovala do Centra pre deti a rodinu na účely realizácie asistovaného styku oprávneného s maloletým v zmysle právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 20. apríla 2022 č. k. 37P/220/2019-799 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. januára 2023 č. k. 13CoP/44/2022-1168.

3. Súd prvej inštancie konštatoval, že oprávnený sa minimálne od mája 2022, kedy bol predbežne vykonateľný súdom nariadený asistovaný styk, nezúčastnil ani na jednom stretnutí s maloletým v Centre pre deti a rodinu. Styk oprávneného s maloletým nebol realizovaný ani na základe predchádzajúcich

súdnych rozhodnutí, nakoľko maloletý kontakt s oprávneným odmietal. Súd na účely odstránenia príčin odmietania oprávneného maloletým nariadil aj viaceré výchovné opatrenia (odborné psychologické poradenstvo), v rámci samotného konania aj výkon rozhodnutia i znalecké dokazovanie (vo veci zmeny úpravy styku), v rámci ktorých oprávnený neposkytol žiadnu súčinnosť.

4. Podľa súdu prvej inštancie bola splnená aj podmienka v zmysle ustálenej súdnej praxe a judikatúry, presvedčiť sa v prípade výkonu rozhodnutia o existencii predpokladu na dobrovoľné plnenie uloženej povinnosti v budúcnosti, a až následne konanie zastavil. Súd prvej inštancie mal snahu zabezpečiť aj osobný kontakt oprávneného s maloletým, avšak oprávnený nepreukázal túžbu sa s maloletým reálne stretnúť, keď sa na asistovanom styku viac ako rok nezúčastnil. Vzhľadom na postoj oprávneného, a pravidelné dobrovoľné plnenie si povinností povinnou, odpadol dôvod na uskutočnenie núteného výkonu rozhodnutia, a preto súd prvej inštancie pristúpil k zastaveniu konania o výkon rozhodnutia.

II.

5. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) po odvolaní oprávneného uznesením z 28. novembra 2023 č. k. 14CoE/2/2023-1739 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci a z takto zisteného skutkového stavu urobil aj správny právny záver a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi jeho rozhodnutia a obmedzil sa na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP.

7. Podľa odvolacieho súdu nebolo možné napadnutému rozhodnutiu vytknúť ani nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplynuli, rovnako neopomenul žiadne rozhodujúce skutočnosti preukázané vykonanými dôkazmi, ani pri hodnotení dôkazov nezistil logický rozpor.

8. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal na osobitnú úpravu konania o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, obsiahnutú v štvrtej časti zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj ako „CMP“) a uviedol, že výkon rozhodnutia vo veciach maloletých prichádza do úvahy, pokiaľ dôjde k neplneniu, či porušeniu judikovaných povinností inej ako peňažnej povahy; pokiaľ súd zistí, že povinný splnil povinnosť uloženú mu exekučným titulom, je naplnený zákonný dôvod pre zastavenie konania o výkon rozhodnutia podľa § 390 písm. e) CMP.

9. Odvolací súd sa plne stotožnil s výrokom rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým konanie o výkon rozhodnutia zastavil, pričom zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré tak učinil. Pre úplnosť uviedol, že súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že styk otca s maloletým neprebíha, nie však z dôvodu neplnenia si povinností zo strany povinnej, ale naopak pre správanie sa oprávneného. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie správne považoval za preukázané, že povinná neporušovala svoje povinnosti vyplývajúce z exekučného titulu a vo výkone rozhodnutia súdu nebolo potrebné pokračovať na základe zmeneného exekučného titulu, keďže v sledovanom období maloletého na styk s oprávneným pripravovala a dostavovala sa naň.

10. Oprávnený v rámci podaného odvolania argumentačne nevyvrátil zistenia súdu prvej inštancie, naopak potvrdil, že to bol práve on, ktorý sa na stretnutia nedostavoval, keď ako dôvod uvádzal svoju pracovnú vyťaženosť a neexistenciu dôvodov na úpravu asistovaného styku s maloletým. Odvolací súd k uvedeným námietkam uviedol, že exekučný súd nebol oprávnený vykonávať dokazovanie v danom smere, pretože uvedené skutočnosti boli relevantné v základnom konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, výsledkom ktorého bol právoplatný a vykonateľný rozsudok vo veci. Všetky uvedené výhrady mal oprávnený možnosť uplatniť v základnom konaní vo veci zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, napríklad aj v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 37P/220/2019.

11. V súvislosti s obavou oprávneného, že „pokiaľ bude výkon rozhodnutia zrušený, povinná nebude rozhodnutie o styku s maloletým dodržiavať a naďalej bude pretrvávať situácia, že sa styk maloletého s ním nebude realizovať a nebude možné obnoviť ich spoločný vzťah“, odvolací súd prízvukoval, že to bol práve oprávnený, kto vytváral prekážku obnovenia svojho vzťahu k maloletému, a nie povinná, ktorá s maloletým prichádzala na asistovaný styk, pričom oprávnený bol ten, ktorý rok možnosť styku s maloletým nevyužil. Podľa odvolacieho súdu bolo pre obnovenie vzťahu oprávneného s maloletým bez akéhokoľvek významu, či povinná s maloletým prichádzala do zariadenia určeného pre asistovaný styk, ak neprichádzal oprávnený.

12. Pravdivý nebol ani odvolací argument otca, že „bez nariadeného styku neexistuje žiaden nástroj (exekučný titul), ktorým by sa mohol možnosti stretávania s maloletým domôcť právnou cestou, preto má za to, že je naďalej dôvodné, aby bol súdom nariadený výkon rozhodnutia“. Existencia exekučného titulu nebola zastavením výkonu rozhodnutia v tomto konaní žiadnym spôsobom dotknutá, rovnako zastavenie výkonu rozhodnutia nepredstavuje zánik možnosti oprávneného domáhať sa výkonu rozhodnutia, avšak za predpokladu, že to bude povinná, ktorá nebude plniť ním uloženú povinnosť, nie za stavu, ktorý je charakteristický pre toto konanie, a teda že oprávnený nemá skutočný záujem o realizáciu svojho práva na styk s maloletým upravený aktuálnym exekučným titulom.

III.

13. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal otec (oprávnený) dovolanie (ďalej aj ako „dovolateľ“), ktorého prípustnosť odôvodnil poukazom na § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ namietol, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, keď nedal odpoveď na jeho relevantné a podstatné argumenty, ktoré v konaní vzniesol, čím mal porušiť dovolateľove procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Za podstatnú okolnosť, ktorú mali sudy nižšej inštancie zobrať do úvahy pri rozhodovaní o výkone rozhodnutia, a s ktorou sa mali riadne vysporiadať, označil dovolateľ svoje tvrdenie, že povinná mu dlhodobo neumožňovala kontakt so synom. Vysporiadanie sa súdov s uvedeným tvrdením podľa dovolateľa v rozhodnutí absentuje. Dovolateľ označil daný argument za podstatný, umožňujúci ovplyvniť rozhodnutie súdu vo veci samej. Podľa dovolateľa ani odvolací súd vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo uvedená argumentácia nebola pre rozhodnutie podstatná.

15. Dovolateľ tiež namietol, že sudy nižšej inštancie sa nevysporiadali s jeho argumentáciou, že z jeho strany bol a je záujem stretávať sa so synom, pričom dôvodom, prečo sa nedostavil do Spoločnosti Z. bola skutočnosť, že stretnutia boli nastavené od 15:00 hod. do 17:00 hod. v utorok, t. j. počas pracovného dňa a vzhľadom na túto skutočnosť ako aj to, že musel dochádzať do J., nevedel sa uvoľniť z práce v uvedenom čase, preto nebolo pravdou konštatovanie prvoinštančného a odvolacieho súdu, že nemal záujem o stretnutie so synom.

16. V súvislosti s uvedenými námietkami dovolateľ poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (uznesenie ÚS SR z 19. 05. 2009 sp. zn. II. ÚS 200/09, nález ÚS SR z 02. 08. 2007 sp. zn. II. ÚS 410/06, uznesenie Veľkého senátu NS SR z 19. 04. 2017 sp. zn. IVCdo/2/2017) a žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

17. Povinná sa k dovolaniu otca (oprávneného) nevyjadрила.

18. Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka vyplynulo, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne, preto ho navrhol potvrdiť.

IV.

19. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami CMP. Ustanovenie § 76 CMP vymedzuje prípady, v ktorých (v pôsobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v pôsobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 CMP, bolo potrebné aplikovať § 2 CMP, v zmysle ktorého ods. 1 sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „CSP“), ak tento zákon neustanovuje inak. Prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

21. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

22. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

23. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

24. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

25. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

26. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f) CSP a procesnú vadu

spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces videl v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, keď nedal odpoveď na jeho relevantné a podstatné argumenty.

27. Už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) najvyšší súd uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

28. Rozhodnutím vo veci samej je meritórne rozhodnutie. Pojem „vec sama“ znamená predmet konania tak, ako bol vymedzený v žalobe (návrhu). Rozhodnutie vo veci samej je také rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá nárokom, ktorý strany (resp. účastníci konania) uplatnili. Ide o nachádzanie hmotného práva. Súdna prax sa ustálila v názore, že vec sama je predmet, pre ktorý sa konanie vedie, v sporovom konaní je to nárok, o ktorom má byť v konaní vecne rozhodnuté. Rozhodovaním o veci samej nie je také rozhodnutie, ktoré zakladá stranám len procesné práva (napr. rozhodnutie o odpustení zmeškania lehoty na podanie odvolania), aj keby bolo rozhodnutie vydané v konaní začatom na návrh (viď napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/14/2017). Ďalší charakteristický znak pre „rozhodnutie vo veci samej“ je ten, že sa ním zakladá prekážka veci rozhodnutej (§ 230 CSP), na rozdiel od rozhodnutia nemeritórneho, ktoré takéto účinky nemá. Rozdiel možno nájsť aj pokiaľ ide o formu prijatého rozhodnutia; vo veci samej v sporovom konaní sa bezvýnimočne rozhoduje rozsudkom, výnimkou sú len niektoré mimosporové konania, kedy sa podľa CMP rozhoduje vo veci samej uznesením (porovnaj § 212 ods. 1 CSP a § 39 ods. 2 CMP). Naopak, ak súd v sporovom konaní nerozhoduje vo veci samej, rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1 CSP).

29. O konečné rozhodnutie súdu v zmysle ustanovenia § 420 CSP ide v situácii, keď dovolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritórne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu prerokovať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec sama vecne prerokovala (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/45/2017). Podmienka „konanie končí“ má svoju nadväznosť na prvú spomínanú podmienku „vo veci samej“.

30. Z uvedeného plynie, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP nemožno vzťahovať na rozhodnutia, ktoré by boli vydané v exekučnom, či vykonávacom konaní; zmyslom týchto osobitných konaní už nie je právo nachádzať, ani ho konštituovať, ako je to v základnom konaní, ktorého výsledkom je rozsudok vo veci samej, ale ide o nadväzujúce konania, ktorých konečným cieľom je zabezpečiť vykonanie súdneho rozhodnutia.

31. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo v danom prípade potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie o vyhovení návrhu oprávneného otca na výkon rozhodnutia, svojou povahou nenapĺňa znaky rozhodnutia vo veci samej. Ide totiž o rozhodnutie vydané vo vykonávacom konaní (§ 370 a nasl. CMP), ktorému už predchádzalo právoplatné rozhodnutie súdu vo veci samej (o úprave styku s maloletým dieťaťom), ktoré je exekučným titulom. Nejedná sa ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, v dôsledku čoho proti takému rozhodnutiu nie je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné. K rovnakému právnomu záveru najvyšší súd dospel napr. už v rozhodnutiach vedených pod sp. zn. 2Cdo/210/2020, 8Cdo/77/2020 a 9Cdo/13/2020.

32. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľom podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nie je daná, preto dovolanie otca podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

33. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.